יום ג', י"ג בחשון תשס"ט (11 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

קרב אל-עלמיין או נכון יותר, קרב אל-עלמיין השני, הוא אחד מקרבות המפנה החשובים במלחמת העולם השנייה. הקרב נמשך מ-23 באוקטובר ועד ה-3 בנובמבר 1942. לאחר קרב אל-עלמיין הראשון שעיכב את התקדמות מעצמות הציר, ברנרד מונטגומרי לקח לידיו את הפיקוד על הארמיה ה-8 של חבר העמים הבריטי מידי קלוד אוקינלק באוגוסט 1942 והיה למפקד בעלות הברית בקרב. מקבילו הגרמני (ששהה בגרמניה בימי הקרב הראשונים) היה ארווין רומל, שנודע בכינויו "שועל המדבר" ופיקד על ארמיית פאנצר אפריקה.

ההצלחה בקרב הפכה את היוצרות במערכה בצפון אפריקה. ניצחון בעלות הברית בקרב טרפד את תכניות הגרמנים לכבוש את מצרים, לשלוט בתעלת סואץ ולהשיג גישה לשדות הנפט של המזרח התיכון. ההפסד הגרמני בקרב זה יחד עם ההפסד בקרב סטלינגרד שנערך באותה עת, סימנו את המהפך לטובת בעלות הברית, שסופו בתבוסתה של גרמניה הנאצית.

רקע

בסוף יולי 1942, הגיעה ארמיית פאנצר אפריקה (שהורכבה מקורפוס אפריקה, כוחות חי"ר גרמנים ואיטלקים ויחידות ממוכנות איטלקיות) תחת פיקודו של ארווין רומל, לעומק שטח מצרים ואיימה על השליטה הבריטית בתעלת סואץ (שהיוותה ציר אספקה חיוני). למרות שרומל נשען על צירי אספקה ארוכים וסבל ממחסור בתגבורות, וביודעו היטב כי צפויות להגיע תגבורות של בעלות הברית, הוא החליט לתקוף עוד לפני שמונטגומרי יספיק לרכז את כוחותיו. ההתקפה שהחלה ב-30 באוגוסט בקרב עלם-חלפה נכשלה ורומל הורה לקורפוס אפריקה להתחפר ולהתכונן להתקפת נגד של הארמיה ה-8. במשך שישה שבועות עסק מונטגומרי בבניית כוחותיו ובהמתנה לתגבורות, ולבסוף תקף בכוח של 200,000 חיילים ו-1,000 טנקים לעומת 100,000 חיילים ו-500 טנקים בפיקוד רומל.

תוכנית בעלות הברית

מונטגומרי קיווה לפרוץ ולאבטח שני צירים בשדות המוקשים של הגרמנים בצפון. ההבקעה תאפשר מעבר של כוחות שריון שיביסו את השריון הגרמני. כוחות קטנים יותר יתקפו בדרום, וימנעו התקדמות של כוחות הציר צפונה. מונטגומרי ציפה לקרב שיימשך 12 ימים בשלושה שלבים: "ההבקעה, הכתישה, ושבירה סופית של האויב."

בחודשים שקדמו לקרב השתמשו כוחותיו של מונטגומרי במספר תחבולות על מנת להונות את מפקדי כוחות הציר, הן לגבי מיקומה המדויק של המתקפה והן באשר לתאריך שבו עשויה הייתה להתרחש. לתוכנית ההונאה ניתן שם הקוד "מבצע ברטראם". המבצע כלל בניית קו צינורות בשלבים שנועדה להטעות את הכוחות הגרמנים לחשוב כי

יום ג', י"ג בחשון תשס"ט (11 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

המתקפה תחל רק עם סיומו (כאשר בפועל היא החלה הרבה לפני סיומו) וכי המאמץ העיקרי של בעלות הברית יהיה בדרום. על מנת להעמיק את ההונאה, מודלים של טנקים שהורכבו מעץ הונחו על גבי ג'יפים שנעו דרומה - ובפעולת הסחה מבריקה נוספת, מודלים של משאיות אספקה הונחו על הטנקים שנועדו לבצע את המתקפה בפועל ונעו צפונה.

כוחות הציר שנערכו למגננה היו מחופרים היטב לאורך שני קווים עיקריים שכונו על ידי בעלות הברית בשמות "קו אוקסליק" ו"קו פירסון" (ראו מפת מרשם הקרב בהמשך). כחצי מיליון מוקשים (רובם מוקשים נגד טנקים) הונחו סביב קווי ההגנה שזכו לכינוי "גן השטן."

תוכנית כוחות הציר
לאחר שהובסו בקרב עלם-חלפה, הותשו כוחותיו של רומל וסבלו ממחסור חמור בציוד וכוח אדם, עד שנאלצו להסתמך על שלל שהושג מידי בעלות הברית. בחודש אוגוסט נהנה עדיין רומל מיתרון מספרי, אך הוא הלך והצטמצם לאור תגבורות החיילים והציוד שנשלחו מבריטניה, הודו ואוסטרליה (משאיות וטנקים הגיעו גם מארצות הברית). רומל המשיך לדרוש מהפיקוד העליון הגרמני ציוד ואספקה אך זה התרכז כעת בחזית המזרחית באירופה ומעט מאוד תגבורות הוזרמו לצפון אפריקה.

רומל ידע היטב כי כוחות בעלות הברית יהיו מוכנים למתקפה בקרוב ותקוותו היחידה כעת הייתה שהכוחות הגרמנים שלחמו בקרב סטאלינגרד יצליחו להביס את הצבא האדום, וינועו דרך הקווקז עד לנקודה בה יוכלו לאיים על פרס (איראן) ועל המזרח התיכון כולו. במקרה כזה, כוחות גדולים של בעלות הברית ייאלצו לנוע לכיוון פרס על מנת לתגבר את הכוחות הבריטים המוצבים שם. המשמעות לכך הייתה דחייה בלתי נמנעת של המתקפה בצפון אפריקה.

הפוגה זו הייתה מאפשרת לרומל לבקש מהפיקוד העליון הגרמני לתגבר את כוחותיו על מנת לקשר בין קורפוס אפריקה לבין הארמיות הגרמניות שנלחמו בדרום רוסיה ובפאתי המזרח התיכון. משמעות תוכנית זו, לו הייתה מתגשמת, הייתה תבוסה וחיסול ארמיות חבר העמים הבריטי שנלחמו במזרח התיכון ובצפון אפריקה.

ואולם כעת לא נותרה לרומל ברירה אלא להורות על התחפרות כוחותיו והיערכות למגננה בציפייה למתקפה בריטית או לניצחון גרמני בקרב סטאלינגרד.

מהלך הקרב

"קוּמָה אֱלֹקִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', י"ג בחשון תשס"ט (11 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

מרשם הקרב באל-עלמיינהוג לחלק את הקרב לחמישה שלבים: הפריצה (23-24 באוקטובר) ההתפוררות (24-25 באוקטובר), מתקפת הנגד (26-28 באוקטובר), מבצע "הסתערות-על" (1-2 בנובמבר, אנגלית: Operation Supercharge) והנסיגה (3-7 בנובמבר). לתקופה שבין 29-30 באוקטובר בה הגיע הקרב למבוי סתום לא ניתן שם.

שלב ראשון: הפריצה
מבצע "קל-רגל" (אנגלית: Operation Lightfoot) התחיל בליל ירח מלא כאשר 882 תותחים נגררים החלו להמטיר אש כבדה על עמדות הארטילריה של הגרמנים. ההפגזה נמשכה חמש שעות וחצי וכל תותח ירה כמעט 600 פגזים - ובסך הכול 125 טונות של פגזים הומטרו על עמדות האויב. על פי השמועות שנפוצו לאחר מכן, הרעש היה כה עז עד שאוזני התותחנים החלו לדמם. בחירת השם "קל-רגל" למבצע לא הייתה מקרית, שכן כוחות החי"ר היו הראשונים לתקוף. ההנחה הייתה שכוחות החי"ר הקלים לא יפעילו את המיקוש נגד טנקים שפוזר בשטח וכך יאפשרו לכוחות ההנדסה לפלס צירים עבור הטנקים. משימת כוחות ההנדסה הייתה לפלס חמישה צירים ברוחב של שבעה מטרים, על מנת לאפשר מעבר לטור בודד של טנקים דרך "גן השטן". המשימה הייתה מורכבת ולבסוף נכשלה בשל עומק שדות המוקשים של כוחות הציר.

אחת התחבולות הבריטיות כאמור, הייתה יצירת הסחה בדרום. קורפוס 13 (צבא המדבר המערבי) של בעלות הברית החל במתקפה כנגד דיוויזיות השריון הגרמניות בעוד קורפוס 30 ניסה לפלס צירים עבור השריון הבריטי בשדות המוקשים בצפון.

בשעה 22:00 החלו לנוע כוחות החי"ר של קורפוס 30 וכאשר הם הגיעו לשדות המוקשים, החלו הפלסים לנסות ולפרוץ את צירי הגישה עבור השריון. לאחר קרבות עזים שהתחוללו, בשעה 2:00 החלו הטנקים הראשונים להתקדם ובשעה 4:00 הם הגיעו לשדות המוקשים. עם התקדמות הטנקים, התרוממו לאוויר כמויות עצומות של חול ואבק שחסמו את שדה הראייה לחלוטין. בכאוס שהשתרר החלו הכוחות הגרמנים לפגוע בטנקים ובכך עצרו את תנועת השריון.

הטנקים הבריטים מתקדמים בצירים שנפרצו על ידי כוחות ההנדסה
שלב שני: ההתפוררות

"קוּמָה אֱלֹקִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', י"ג בחשון תשס"ט (11 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

[שבת ב]בוקר ה-24 באוקטובר היה הרה אסון עבור הגרמנים. ההפגזות המדויקות של בעלות הברית פגעו קשות בקווי התקשורת הגרמנים, וסגנו של רומל, גאורג שטום, שפיקד על כוחות הציר בהיעדר מפקדו, מת מהתקף לב. הגנרל ריטר פון-תומה התמנה למפקד הכוחות הזמני.

בינתיים נבלמו דיוויזיות השריון, שכן קורפוס 30 הצליח לפנות רק את שדות המוקשים הראשונים. אי לכך נאלצו טייסי חיל האוויר המדברי (שהורכב מטייסות של חילות האוויר של בריטניה, דרום אפריקה, אוסטרליה וארצות הברית) לתקוף יעדים של כוחות הציר במשך כל היום, וערכו למעלה מ-1,000 גיחות.

מיד לאחר הזריחה החלו הפאנצרים הגרמנים לתקוף את דיוויזיה 51 ("בני סקוטלנד") של צבא בריטניה, אולם עד השעה 16:00 לא השיגו הישגים משמעותיים. בשעות אחר הצהריים החל קרב השריון המשמעותי הראשון באל-עלמיין: טנקים גרמנים ואיטלקים יצאו מרכס קידני (אנגלית: Kidney Ridge) כדי לתקוף את האוסטרלים. למעלה ממאה טנקים השתתפו בקרב, ובשעות הערב למעלה ממחציתם הושמדו, ללא הישגים למי מהצדדים. בעוד האוסטרלים נלחמו בחטיבת הפאנצרים, מזרחית אליהם נכנסה דיוויזיה 51 לקרב שריון נגד חי"ר הראשון באל-עלמיין. הקרב נמשך כיומיים וגבה קרבנות רבים, ובסופו כבשו כוחות בעלות הברית את רכס קידני.

"ש" + 2: יום ראשון, 25 באוקטובר 1942

ההצלחה הראשונית של בעלות הברית דעכה ביום ראשון, לאחר ששני הצדדים לחמו ללא הפסק במשך יומיים. כוחות בעלות הברית הצליחו לכבוש ולהחזיק שטח לא גדול בתוך שדות המוקשים, וכעת ישבו בראש רכס מיטרייה (אנגלית: Miteriya Ridge) בדרום, אך במקביל התחפרו כוחות הציר בעמדותיהם והקרב נקלע למבוי סתום. לאור התוצאות העגומות החליט מונטגומרי על שינוי טקטיקה: הוא פקד על נסיגה מרכס מיטרייה ואיגוף צפונה לכיוון הים. הכוחות רוכזו ברכס קידני ותל-אל-עיישה, וחלפו שבעה ימים של קרבות אכזריים עד שהושגה פריצת דרך.

בשעות הבוקר המוקדמות פתחו שתי דיוויזיות משוריינות של כוחות הציר בסדרת מתקפות מתואמת. הגרמנים קיוו לאתר נקודת תורפה אצל כוחות בעלות הברית, אך כשלו במשימתם. בערב שיגרו בעלות הברית את כוחות החי"ר למתקפה, ובחצות הצטרפה דיוויזיה 51 ופתחה בשלוש מתקפות. בשדה הקרב השתרר כאוס מוחלט, ושני הצדדים טבחו האחד בשני. למעלה מ-500 חיילי בעלות הברית נהרגו ורק קצין אחד נותר בחיים לפקד על הכוחות התוקפים.

"קוּמָה אֱלֹקִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', י"ג בחשון תשס"ט (11 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

בזמן שדיוויזיה 51 פעלה סביב רכס קידני, תקפו האוסטרלים מוצב תצפית ארטילרי דרומית מערבית לתל-אל-עיישה (כחלק משינוי הטקטיקה של מונטגומרי מוקדם יותר באותו היום). המוצב של כוחות הציר שכונה "נקודה 29" הפך לזירת קרב עקובה מדם בימים שלאחר מכן. בריגדה 26 האוסטרלית החלה במתקפה בחצות, לאחר שחיל האוויר הטיל 115 טון פצצות על המוצב. הוא נכבש מספר שעות לאחר מכן, ו-240 חיילים של כוחות הציר נשבו על ידי האוסטרלים. הלחימה סביב המוצב, שהיה חיוני ביותר להגנה על כוחות הציר, נמשכה כשבוע נוסף, כאשר כוחות הציר ניסו לכובשו מחדש.

שלב שלישי: מתקפת הנגד

פאנצר סימן 3, טנק המערכה המרכזי של קורפוס אפריקה"ש" + 3: יום שני, 26 באוקטובר 1942

רומל שב לצפון אפריקה ביום ראשון בערב וקיבל דו"ח מצב: דיוויזית טרנטו האיטלקית איבדה מחצית מכוחות החי"ר שלה, הדיוויזיה הקלה 164 איבדה שני גדודים, במרבית היחידות הנותרות היה מחסור בכוח אדם, חיילים רבים חלו, היה מחסור חמור במנות קרב והדלק הספיק לעוד שלושה ימי לחימה.

לאחר שהקרב נקלע למבוי סתום, החליט רומל לצאת למתקפת נגד ולכבוש מחדש את נקודה 29. לשם כך הורה רומל לכל הכוחות לנוע סביב רכס קידני לכיוון המוצב - מהלך שהתברר כטעות, משום שהבריטים שלטו באש על ציר התנועה העיקרי. בשל מחסור בדלק לא יכלו כוחותיו של רומל לסגת, והיו נתונים לחסדי חיל האוויר המדברי של בעלות הברית, שהחל לתקוף אותם. יחד עם זאת, כשלו הבריטים בניסיון לנצל את היתרון שנוצר כאשר רומל הזיז את כוחותיו - ובכל פעם שניסו להתקדם הם נתקלו באש ארטילרית כבדה שכוונה נגד הטנקים שלהם. למזלם של הבריטים, הצליחו מטוסי חיל האוויר המלכותי להטביע מכלית גרמנית ליד חופי לוב, שהייתה תקוותו האחרונה של רומל להשיג דלק לכוחותיו.

"ש" + 4: יום שלישי, 27 באוקטובר 1942

ביום שלישי נמשכו הקרבות ברכס קידני ובתל-אל-עכאכיר. גדוד 2 הבריטי נעצר בנקודה שנקראה "סנייפ", דרומית מערבית לקידני. המקום הפך לאחת ממורשות הקרב המפורסמות באל-עלמיין:

"קוּמָה אֱלֹקִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשִׂמחה ובטוּב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', י"ג בחשון תשס"ט (11 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"המדבר רטט מחום. פלוגות החי"ר השתופפו בשוחות, זיעה ניגרת כנהרות במורד פניהם המאובקות. צחנה נוראית עמדה באוויר. עננים שחורים של נחילי זבובים רחשו סביב הגוויות והצואה, ועינו את הפצועים. בכל מקום היו טנקים ונגמ"שים בוערים, רכבים ותותחים שהפכו לשבר כלי, ומעל לכול נישאו העשן והאבק מהתפוצצויות חומרי הנפץ והבזקי התותחים ".
אש תותחים ומרגמות נמשכה לאורך כל שעות היום. בסמוך לשעה 16:00 פתחו טנקים בריטים בטעות באש על כוחותיהם שלהם והטעות עלתה בחיי אדם רבים. בשעה 17:00 פתח רומל בהסתערות מסיבית: כוחות השריון הגרמנים והאיטלקים החלו לנוע קדימה. גדוד 2 של בעלות הברית, עם ארבעה תותחים (נגד טנקים) פעילים בלבד, הצליח לפגוע ב-37 טנקים (מתוך 40 בסך הכול). שלושת הטנקים הנותרים נסוגו ורומל פתח במתקפה נוספת. גם בקרב זה הושמדו כל הטנקים של כוחות הציר למעט תשעה. גדוד 2 נותר כעת עם שלושה תותחים פעילים ותשעה פגזים בלבד, אולם הגרמנים הרימו ידיים ולא חידשו את ההתקפות.

"ש" + 5: ימים רביעי וחמישי, 29-28 באוקטובר 1942

על דיוויזיה 9 האוסטרלית הוטל להתקדם לכיוון צפון מערב, לעבור את תל-אל-עיישה, להשתלט על מתחם האויב מדרום למסילת הברזל (שנקרא "מוצב תומפסון") ולפרוץ ציר גישה לכביש החוף. בסוף יום חמישי נותרו לבריטים 800 טנקים פעילים לעומת 148 טנקים גרמנים ו-187 טנקים איטלקים של כוחות הציר. לאחר הטבעת המכלית בחופי לוב אמר רומל לקציניו: "יהיה זה בלתי-אפשרי לסגת מפני האויב. אין לנו מספיק דלק כדי לבצע תמרון כזה. עומדת בפנינו ברירה אחת והיא להילחם עד הסוף באל-עלמיין".

"ש" + 7: ימים שישי עד ראשון, 30 באוקטובר - 1 בנובמבר 1942

בליל ה-30 באוקטובר המשיכו כוחות בעלות הברית בתכניותיהם. דיוויזיה 9 האוסטרלית המשיכה לנסות לפרוץ ציר גישה לכביש החוף במשך הלילה - ולבסוף עלה הדבר בידה בניסיון השלישי. ב-31 באוקטובר שיגר רומל כוחות לארבע מתקפות נגד במתחם מוצב תומפסון. הלחימה הייתה אינטנסיבית אולם ללא הישגים קרקעיים לכוחות הציר. ביום ראשון ניסה רומל שוב לעקור את האוסטרלים ממקומם במתקפה נואשת ואכזרית. ברם, גם מתקפה זו הסתיימה בלא-כלום, מלבד אבדות כבדות בחיי אדם ובציוד. כעת ברור היה לרומל שהקרב אבוד, והוא החל לתכנן נסיגה לכיוון פוקה, קילומטרים ספורים מערבה. באורח אירוני, באותו היום הגיעו 1,200 טונות דלק, אך היה זה מאוחר מדי והגרמנים נאלצו לפוצץ אותם.

"קוּמָה אֱלֹקִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', י"ג בחשון תשס"ט (11 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שלב רביעי: מבצע הסתערות-על
שלב זה בקרב החל ב-2 בנובמבר בשעה 1:00, במטרה להשמיד את השריון של כוחות הציר, לאלץ אותם להילחם בשטח פתוח, לבזבז את מעט הדלק שנותר להם, לתקוף ולכבוש את צירי האספקה ולפורר את כוחות האויב כליל. מטרת העל של המבצע הייתה כיבוש תל-אל-עכאכיר, עליו התבססה הגנת כוחות הציר. אינטנסיביות הלחימה וההרס שנגרם עלו עשרות מונים על כל מה שהתרחש עד כה בקרבות המרים.

המתקפה החלה בהפצצה אווירית שנמשכה שבע שעות על מתחמי תל-אל-עכאכיר וסידי עבדל-רחמן, שלאחריה 360 תותחים המטירו 15,000 פגזים במשך ארבע שעות וחצי. משימת ההסתערות הראשונית הוטלה על הלוחמים הניו-זילנדים הוותיקים. מפקד הכוחות הניו-זילנדים, פרייברג, ביקש לשחררם ממשימה זו משום שהיו מותשים וסבלו ממחסור בכוח אדם, אך בקשתו נדחתה והם יצאו לקרב.

ב-2 בנובמבר לפנות בוקר, הושמדו הטנקים הניו-זילנדים בזה אחר זה על ידי התותחים הגרמנים ששרדו את ההפגזות הכבדות. הם ספגו אבדות כבדות (102 טנקים מתוך 128 הושמדו) ולא עמדו במשימה, אך למרות זאת הצליחו לפרוץ מעבר לקו התותחים הגרמנים ולאפשר לדיוויזיה ה-1 להיכנס לקרב. בצהרי היום התקדמו 120 טנקים גרמנים ואיטלקים לקרב השריון הסופי והמשמעותי ביותר באל-עלמיין - קרב רכס עכאכיר. הקרב נמשך לאורך כל היום:

"המדבר, רוטט באובך הלוהט, הפך לזירת התרחשות שמקשה על היכולת האנושית לתאר אותה. ניתן היה להבחין רק בכאוס שהועב על ידי התפוצצויות חומרי הנפץ, הושחר על ידי עשן שהיתמר מפגרי טנקים ומשאיות, הואר בהבזקי אינספור התותחים שהותירו אחריהם שובלים אדומים, ירוקים ולבנים, נרעד מעוצמת ההפצצות והתחרש מרעש הארטילריה "...
רומל הזעיק את כוחותיו האחרונים לקחת חלק בהגנה על תל-אל-עכאכיר, המוצב האחרון שנותר בידי הצבא הגרמני. עם רדת החשיכה נותרו לכוחות הציר 32 טנקים לאורך החזית כולה. בשעה ששאריות קורפוס אפריקה נלחמו על חייהן, החל רומל בנסיגה מערבה לכיוון פוקה.

שלב חמישי: הנסיגה
רומל שיגר מברק בהול להיטלר וביקש אישור לסגת, בהסבירו כי לא ניתן להגן עוד על עמדות כוחות הציר. בתשובה שקיבל נאמר לו כי עליו להגן בכל מחיר על העמדות הקיימות. פון-תומה ששב משדה הקרב בישר לו כי נותרו להם 32 טנקים בלבד. רומל

"קוּמָה אֱלֹקִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', י"ג בחשון תשס"ט (11 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

הקריא לו את האיגרת שקיבל מהיטלר ופון-תומה יצא ליטול לידיו את הפיקוד על שאריות קורפוס אפריקה.

כאשר 150 הטנקים הבריטים התקדמו לעבר כוחות הציר שהובסו נשאר פון-תומה עם אנשיו. הוא ישב בטנק הפיקוד בנקודת החבירה של שתי הדיוויזיות (הגרמנית והאיטלקית) עד שאחרון הטנקים הושמד. בסוף הקרב, הוא עמד מחוץ לטנק הבוער במקום שנודע בשם "בית הקברות של הפאנצרים". למרות המצב הנואש הגנו אנשיו של רומל בעקשנות על עמדותיהם. יחידות שלמות הושמדו כליל, אולם מי שנותר המשיך ללחום. הקו הגרמני נפרץ לכל אורכו. רומל פקד על נסיגה בניגוד לפקודות שקיבל מהיטלר.

"ש" + 12: 4 בנובמבר 1942

ביום זה הוציא מונטגומרי לפועל את המתקפות הסופיות. הדיוויזיות המשוריינות 1, 7 ו-10 חצו את הקווים הגרמנים ופעלו בשטח הפתוח. ניצחון בעלות הברית היה סופי והם החלו לנהל קרבות רדיפה עם הכוחות הנסוגים. שלוש הדיוויזיות האיטלקיות הושמדו לחלוטין. רומל איבד 12,000 חיילים ו-350 טנקים ונותר עם 80 טנקים שמישים בלבד. גם בעלות הברית ספגו אבידות כבדות: 23,500 נהרגו או הוכרזו נעדרים. רא"ל (Major-General) דאגלס ווימברלי נשבע במילים: "לעולם לא עוד."

סיכום
מונטגומרי צפה כי הקרב יהיה לקרב התשה, מסוג הקרבות שהתרחשו במהלך מלחמת העולם הראשונה וניבא במדויק את אורכו ואת מספר האבדות. בעלות הברית הפגינו עליונות בשימוש ובניצול הארטילריה בשדה הקרב אולם בטקטיקת הפעלת השריון נחשפה "מנטליות חיל הפרשים" שהיוותה תורפה מסוכנת ועלתה לבריטים במחיר כבד. הם נהגו לתקוף בשטחים פתוחים ובמערכים מסיביים תוך שימוש מועט ביותר בכוחות חי"ר ובסיוע אווירי. אי-לכך הפעלת הכוח האווירי הייתה מוגבלת - אך עדיין טובה יותר מזו של הלופטוואפה שלא סייע כלל לכוחות הקרקעיים והתרכז בהפעלת מטוסיו רק בקרבות האוויר המסורתיים.

ניצחון בעלות הברית בקרב היה מוחלט, והוא היה לניצחונו הגדול ביותר של מונטגומרי. כאות הוקרה על פועלו בקרב הוא קיבל את תואר האצולה: "ויקאונט מונטגומרי הראשון מאל-עלמיין". רומל נסוג לרמות תוניסיה, שם קיבל תגבורות (שהיו חיוניות מאוד בזמן הקרב באל-עלמיין) בכוח אדם וציוד רק לאחר שנודע להיטלר על "מבצע לפיד" ועל בגידת ממשלת וישי הצרפתית שבאה בעקבותיו. רומל נאלץ כעת להתמודד עם מלחמה בשתי חזיתות כאשר כוחות בריטים דולקים אחריו ממזרח וכוחות אמריקאים נעים לעברו ממערב. יחד עם זאת, המבצע לחיסול כוחות הציר שיכול היה להיות מהיר וקצר,

"קוּמָה אֱלֹקִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', י"ג בחשון תשס"ט (11 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

השתבש כתוצאה מטעויות אמריקאיות שנבעו מחוסר ניסיון. עובדה זו הבטיחה כי קרב תוניסיה עתיד היה להיות ארוך, מתיש ויקר ולגבות מחיר כבד בחיי אדם. למרות שהמערכה בתוניסיה נמשכה עוד חודשים ארוכים, קרב אל-עלמיין היה לניצחון בעלות הברית המשמעותי ביותר במערכה בצפון אפריקה וסימל את סופה.

השפעת הקרב על היישוב היהודי בארץ

מהקרבות שהתחוללו במלחמת העולם השנייה היה קרב אל-עלמיין המשמעותי ביותר עבור היישוב היהודי, והביא לסיומם של "מאתיים ימי חרדה" שעברו על היישוב. לו כוחות הציר בפיקוד רומל היו מנצחים בקרב, לא היה מנוס מהגעתם לארץ ישראל. ליישוב היהודי הייתה תוכנית חירום (תוכנית "מצדה על הכרמל") לפיה, אם יצליחו הגרמנים להגיע לארץ ישראל, היישוב, שמנה כ-600 אלף נפש, ילחם ברכס הכרמל עד אחרון האנשים. בסופו של דבר, נוכח התבוסה הגרמנית הצורבת באל-עלמיין, לא נאלץ היישוב להיערך לביצוע התוכנית.

"קוּמָה אֱלֹקִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשִׂמחה ובטוּב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל